

Õiguskantsler

Pipi-Liis Siemann
vallavanem
Türi Vallavalitsus
vallavalitsus@tyri.ee

Teie 15.07.2016 nr 21.3-4.1/1103-1

Meie 15.08.2016 nr 7-8/160516/1603337

Lugupeetud vallavanem

Õiguskantsler uuris Türi Vallavalitsuse tegevust isikute pöördumiste menetlemisel 2015. aastal.

Hindamaks vallavalitsuse tegevuse õiguspärasust, paluti vallavalitsuselt teavet ja selgitusi isikute pöördumiste menetlemise kohta.¹ Samuti paluti vallavalitsusel edastada valikuliselt isikute pöördumisi ja vallavalitsuse vastuskirju, mis puudutasid kohaliku omavalitsuse pädevust ja ülesandeid.

Tutvunud Türi Vallavalitsuselt laekunud teabe ja selgitustega ning analüüsinud õiguslikku regulatsiooni, leian, et **üldjuhul on vallavalitsus isikute pöördumiste menetlemisel järginud põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.**

Samas selgus, et vallavalitsus ei ole mõnele märgukirjale vastanud seaduses sätestatud tähtaja jooksul.² Samuti teavitas vallavalitsus isikut sotsiaaltoetuse rahuldamata jätmisest kirjaga ega lisanud kirjale haldusakti, millega keelduti toetust määramast.³ Lisaks ei selgitatud vaide tagastamisel edasikaebamise korda.⁴

Seetõttu soovitan Türi Vallavalitsusel edaspidi:

- märgukirjade menetlemisel järgida õigusaktides sätestatud;
- isikute taotlusi lahendada kooskõlas haldusmenetluse nõuetega (sh anda haldusakt, kui isiku sotsiaaltoetuse taotlus jäetakse rahuldamata ning teha haldusakt isikule ka korrektselt teatavaks);
- menetleda vaideid seaduses sätestatud korras (sh selgitada vaide tagastamisel korrektselt edasikaebamise võimalusi).

Palun võimalusel anda 30 päeva jooksul teada, kas ja kuidas plaanitakse soovitusi täita.

¹ Õiguskantsleri Kantselei 02.05.2016 teabe nõudmisele nr 7-8/160516/1601906 vastas Türi Vallavalitsus 15.07.2015 kirjaga nr 21.3-4.1/1103-1. Kuivõrd 2015. aastal ei esitatud ühtegi vaiet, edastas vallavalitsus näidistena 2011. ning 2013. a vaidemenetluse dokumente.

² Vallavalitsus vastas Poaka küla teelõiku puudutavale 28.09.2015 pöördumisele 04.12.2015 kirjaga nr 9-3.10/2918-1 (lisade lk-d 7-8). Looode tänava suurvett käsitlevatele 13.12.2015 ja 18.12.2015 pöördumistele vastas vallavalitsus 25.01.2016 kirjaga nr 9-3.10/3858-1 (lisade lk-d 15-16).

³ 15.06.2015 koduse lapse toetuse taotlusele vastas vallavalitsus 23.07.2015 kirjaga nr 13-1.1/1988-1 (lisade lk-d 17-18).

⁴ Linnavalitsuse 02.08.2013 kirjaga tagastati Lokuta Lasteaia hoolekogu esindaja vaie, mis oli esitatud Türi Vallavalitsuse 02.07.2013 korralduse nr 512 „Lokuta Lasteaia direktori vaba ametikoha täitmise konkursi tulemuste kinnitamine“ peale.

Märgukirjadele vastamine

Isiku õigus saada vastuseid oma pöördumistele riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste poole tuleneb [põhiseaduse](#) §-s 14 sätestatud õigusest menetlusele, mille üheks osaks on isiku õigus heale haldusele.⁵ Riigikohtu hinnangul on isikute pöördumistele korrektne ja õigeaegne vastamine põhiõiguse menetlusele tagamise lähtekoht.⁶ Seega on isikutel õigus eeldada, et nende pöördumised asutustele ja isikutele ei jää tähelepanuta ning et neile vastatakse selleks ettenähtud korras ja tähtaja jooksul.

Märgukirja menetletakse [märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse](#) (MSVS) järgi. Sellest, kuidas tõlgendatakse isiku avaldust, sõltub kohaldatav menetlusõigus (nt tähtaegadega seonduv) ning vastuse sisu ja isiku õiguste kaitetus.

Märgukirjas esitatud seisukoha või ettepaneku mitteamestamist tuleb vastuses põhjendada. (MSVS § 5 lg 8 teine lause). Märgukirjale vastatakse viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest (MSVS § 6). Kui vastamise keerukus nõuab lisaaega, võib vastamise tähtaega pikendada kuni kahe kuuni. Isikut tuleb teavitada tähtaja pikendamisest.

Sotsiaalhoolekande valdkonnas esitatud avalduste menetlemine

Haldusorgan peab tegema kindlaks, millist liiki pöördumisega isik oma hinnangul haldusorgani poole pöördus.⁷ Kui isiku tahe on suunatud mingi konkreetse sotsiaaltoetuse või –teenuse saamisele, on reeglina tegemist haldusmenetluse algatamiseks esitatava pöördumisega, mida menetletakse [haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) ja vastava eriseaduse järgi. Seda ka juhul, kui isik on taotlenud toetust või teenust (nt koduse lapse toetus), mida kohalik omavalitsus pole oma õigusaktidega sõnaselgelt ette näinud.⁸

2015. aastal esitatud sotsiaaltoetuste ja –teenuste avalduste menetlemisel tuli lähtuda vanast SHS-st. Vana SHS § 1 lõike 2 järgi kohaldati sotsiaalhoolekande seaduses ette nähtud haldusmenetlusele HMS-i sätteid, arvestades sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud erisusi.

Kohaliku omavalitsuse otsustus sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi ning toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse andmise või sellest keeldumise kohta on haldusakt HMS § 51 lõike 1 tähenduses.⁹ Haldusakt on õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele (HMS § 54).

Sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi andmisest keeldumise otsus tuleb isikule teatavaks teha kirjalikus vormis (vana SHS § 34 lg 2 ja HMS § 55 lg 2). Otsus peab

⁵ Vt RKPJKo 17.02.2003, nr [3-4-1-1-03](#), p-d 12 ja 16; RKHKo 19.04.2010 nr [3-3-1-4-10](#), p 12. Hea halduse põhimõtte rakendamise kohta vt ka RKHKm 08.10.2002 nr [3-3-1-56-02](#), p 9.

⁶ RKHKo 19.04.2010 nr [3-3-1-4-10](#), p 12.

⁷ Vt RKHKm 04.04.2003, nr [3-3-1-32-03](#), p 16; RKHKm 09.05.2008, nr [3-3-1-22-08](#), p 12. Vt ka RKHKo 23.10.2003, nr [3-3-1-57-03](#) p 24.

⁸ Kuni 31.12.2015 kehtinud [sotsiaalhoolekande seaduse](#) (vana SHS) § 23 lõike 1 järgi võis valla- või linnavalitsus määrata ja maksta täiendavaid sotsiaaltoetusi kohaliku omavalitsuse eelarvest kohaliku omavalitsuse volikogu kehtestatud tingimustel ja korras. Vt ka alates 01.01.2016 kehtiva [sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) § 14 lg 2.

⁹ Vt ka HMS § 43 lg 2 teine lause.

olema põhjendatud ning tuginema seadustele ja muudele õigusaktidele (vana SHS § 33 lg 2 ja HMS § 56).

Lisaks peab haldusakt sisaldama viidet haldusakti vaidlustamise võimaluste, koha, tähtaja ja korra kohta (HMS § 57). Vaidlustamisviite haldusaktis märkimine on üks haldusmenetluse üldpõhimõtetest, aga ka põhiseaduse §-st 15 tulenev nõue.¹⁰ Vana SHS § 33 lõike 3 järgi tuli sotsiaalteenuste ja –toetuste valdkonnas tehtavate otsustuste vaidlustamisviitesse märkida maavanemale vaide esitamise võimalus.

Haldusakti andmise menetlus lõpeb haldusakti teatavakstegemisega (HMS § 43 lg 1 p 1). Vana SHS § 34 lõike 2 järgi tuli sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi andmisest keeldumise otsus teha isikule teatavaks kirjalikus vormis viie tööpäeva jooksul, arvates otsuse tegemise päevast (vt ka HMS § 62 lg 2).

Alates 01.01.2016 reguleerib sotsiaalhoolekande valdkonda eriseadusena SHS. Vastavalt SHS §-le 2 kohaldatakse sotsiaalhoolekande seaduses ettenähtud sotsiaalkaitsele [sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) (SÜS) sätteid, arvestades SHS-s sätestatud erisusi. Sotsiaalseadustikus ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, arvestades sotsiaalseadustikus sätestatud erisusi (SÜS § 3 lg 6).

Sotsiaalkaitse hüvitise maksmine või andmine ning sellest keeldumine vormistatakse reeglina haldusaktiga (vt SÜS § 23 lg 2). Keelduvas haldusaktis tuleb mh märkida vastavad põhjendused ning korrektne vaidlustamisviide (SÜS § 26 lg 2 p 2 ja § 146). Samuti tuleb haldusakt teha teatavaks (SÜS § 27).

Vaiete menetlemine

Vaidemenetlust reguleerib HMS 5. peatükk. Vaide saab haldusorgan tagastada mh juhul, kui isikul puudub õigus vaie esitada (HMS § 79 lg 1 p 1). Vaide tagastamisest teatamisel tuleb vaide tagastamist põhjendada ja selgitada edasikaebamise korda (HMS § 79 lg 3 lause 2). Nimelt saab isik vaide tagastamise vaidlustamiseks pöörduda otse kohtusse (HMS § 86 lg 3 koostoimes HMS § 86 lõikega 2).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Käti Mägi 693 8436
Kati.Magi@oiguskantsler.ee

---

¹⁰ RKHKm 09.05.2007, nr [3-3-1-23-07](#), p 13.